

2015 m. balandžio 15 d., trečiadienis

P8_TA(2015)0095

Tarptautinė romų diena. Priešiškus romams Europoje ir romų genocido Antrojo pasaulinio karo metu atminimo dienos pripažinimas ES

2015 m. balandžio 15 d. Europos Parlamento rezoliucija „Tarptautinės romų dienos proga dėl priešiškus romams Europoje bei romų genocido Antrojo pasaulinio karo metu atminimo dienos pripažinimo ES“ (2015/2615 (RSP))

(2016/C 328/02)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties preambulę, ypač į jos antrą ir ketvirtą–septintą įtraukas,
- atsižvelgdamas į, *inter alia*, Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnį, 3 straipsnio 3 dalies antrą įtrauką ir 6–7 straipsnius,
- atsižvelgdamas į 2000 m. gruodžio 7 d. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija), paskelbtą 2007 m. gruodžio 12 d. Strasbūre ir įsigaliojusią kartu su Lisabonos sutartimi 2009 m. gruodžio mėn.,
- atsižvelgdamas į savo 2011 m. kovo 9 d. rezoliuciją dėl romų įtraukties⁽¹⁾, 2011 m. balandžio 5 d. Komisijos komunikatą dėl ES romų integracijos nacionalinių strategijų plano iki 2020 m. (COM(2011)0173), 2014 m. balandžio 2 d. Komisijos komunikatą dėl ES romų integracijos nacionalinių strategijų plano įgyvendinimo ataskaitos (COM(2014)0209) ir 2013 m. gruodžio 9 d. Tarybos rekomendaciją dėl romų veiksmingų integravimo priemonių valstybėse narėse,
- atsižvelgdamas į Pagrindinių teisių agentūros 2011 m. atlikto bandomojo tyrimo romų klausimu rezultatus,
- atsižvelgdamas į Europos Tarybos Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją ir į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją,
- atsižvelgdamas į 2012 m. vasario 1 d. priimtą Europos Tarybos Ministrų Komiteto deklaraciją dėl didėjančio priešiškus romams ir rasistinio pobūdžio smurto prieš romus Europoje,
- atsižvelgdamas į Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija bendrą politikos rekomendaciją Nr. 13 dėl kovos su priešiškus romams ir jų diskriminacija,
- atsižvelgdamas į išsamų veiksmų planą, kurį patvirtino ESBO veikloje dalyvaujančios valstybės, įskaitant ir ES valstybes nares ir šalis kandidates, pagal kurį siekiama pagerinti romų ir sintų padėtį ESBO teritorijoje ir kuriame valstybės, *inter alia*, įsipareigojo dėti daugiau pastangų siekdamas užtikrinti, kad romai ir sintai galėtų visavertiškai ir lygiomis teisėmis dalyvauti visuomenės gyvenime ir kad būtų panaikinta jų diskriminacija,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 123 straipsnio 2 dalį,

A. kadangi manoma, kad Europoje yra apie 10–12 mln. romų ir jie yra didžiausia etninė mažuma Europoje;

⁽¹⁾ OL C 199 E, 2012 7 7, p. 112.

2015 m. balandžio 15 d., trečiadienis

- B. kadangi žodis romai šioje rezoliucijoje vartojamas kaip bendras terminas, apimantis skirtingas susijusias grupes visoje Europoje, nepriklausomai nuo to, ar jos sėslios, ar ne, pavyzdžiui, romus, klajoklius, sintus, manukus, kalus, romanišelius, bojašus, aškalius, egiptiečius, jenišus, domus ir lomus, nepaisant jų gyvenimo būdo ir kultūros savitumo;
- C. kadangi priešiškas romams yra ypatinga tiesiogiai į romus nukreipto rasizmo forma; ši ideologija pagrįsta rasine viršenybe, tam tikra nužmoginimo forma ir instituciniu rasizmu, kurį skatina istorinė diskriminacija ir kuri taip pat pasireiškia smurtu, neapykantos kalba, išnaudojimu, stigmatizacija ir pačiomis akivaizdžiausiomis diskriminacijos formomis;
- D. kadangi priešiškas romams yra viena iš pagrindinių diskriminacijos ir išstūmimo į užribį, kuriuos romai istoriškai patyrė daugelyje Europos šalių, priežasčių;
- E. kadangi daugelis romų vis dar gyvena itin prastomis sąlygomis ir susiduria su ypatinga socialine atskirtimi ir diskriminacija;
- F. kadangi Europos romų, kurie istoriškai yra daugelio Europos šalių visuomenės dalis, neturinti vienos savo šalies, ir kurie kaip Europos piliečiai prisidėjo prie jos kūrimo, padėtis skiriasi nuo daugelio kitų tautinių mažumų Europoje padėties, tai patiesina konkrečias priemones Europos lygiu; kadangi romai yra Europos kultūros ir vertybių dalis;
- G. kadangi romų tautybės moterys dažnai susiduria su daugialype ir tarpsektorine diskriminacija dėl lyties ir dėl etninės kilmės, taip pat joms sunkiai prieinamos galimybės įsidarbinti, švietimas, sveikatos priežiūra, socialinės paslaugos ir galimybės priimti sprendimus; kadangi diskriminacija didžiojoje visuomenės dalyje gali atsirasti dėl vis didėjančio prieš romus nukreipto rasizmo, o moterų bendruomenėse dėl jų lyties;
- H. kadangi Komisija savo 2011 m. balandžio 5 d. komunikate dėl ES romų integracijos nacionalinių strategijų plano iki 2020 m. ragino valstybes nares priimti arba toliau plėtoti nuoseklų požiūrį į romų integraciją ir patvirtinti nemažai bendrų tikslų; kadangi Taryba 2013 m. gruodžio 9 m. rekomendacijoje ragina valstybes nares imtis veiksmingų politikos priemonių, kad būtų užtikrintas vienodų sąlygų taikymas romams ir pagarba jų pagrindinėms teisėms, įskaitant vienodas galimybes įgyti išsilavinimą, įsidarbinti, naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir aprūpinti būstu;
- I. kadangi Jungtinės Tautos sausio 27 d., Aušvico-Birkenau koncentracijos stovyklos išlaisvinimo dieną, paskyrė tarptautine holokausto atminties dieną;
- J. kadangi manoma, kad nacistinis režimas ir kiti režimai bei jų sąjungininkai per antrąjį pasaulinį karą sunaikino ne mažiau kaip 500 000 romų, ir kadangi kai kuriose šalyse sunaikinta daugiau kaip 80 proc. romų bendruomenės; kadangi per antrąjį pasaulinį karą ne mažiau kaip 23 000 romų nužudyti dujomis Aušvico-Birkenau koncentracijos stovyklos romų stovykloje (vok. *Zigeunerlager*), o per vieną 1944 m. rugpjūčio 2–3 d. naktį toje stovykloje nužudyti 2 897 romai, daugiausiai moterys, vaikai ir vyresnio amžiaus žmonės; kadangi dėl šios priežasties romų organizacijos rugpjūčio 2 d. dieną pasirinko savo romų genocido aukų atminties dieną;
- K. kadangi visuomenė iki šiol dar nežino apie nacistinio režimo ir kitų režimų bei jų sąjungininkų per antrąjį pasaulinį karą vykdytą romų genocidą, todėl didžioji visuomenės dalis jo nepripažįsta, dažnai mokyklose jis nepripažįstamas ir apie jį nemokoma, taigi romai tampa ignoruojamomis antrojo pasaulinio karo aukomis;
- L. kadangi siekiant taikos, susitaikymo, demokratijos ir žmogaus teisių Europoje labai svarbu paminėti nusikaltimus žmoniškumui ir sunkius žmogaus teisių pažeidimus; kadangi romų genocidas Europoje turėtų būti visiškai pripažįstamas ir minimas atitinkamai nacistinio ir kitų režimų padarytiems nusikaltimams; šie nusikaltimai buvo padaryti siekiant fiziškai Europoje išnaikinti romus, kaip ir žydus bei kitas atskiras grupes;

2015 m. balandžio 15 d., trečiadienis

- M. kadangi romų genocido per antrąjį pasaulinį karą pripažinimas ir atminimas svarbus prireikus romams atlyginti nacistinio kitų režimų bei jų sąjungininkų per antrąjį pasaulinį karą jiems padarytas baisybės;
- N. kadangi per antrąjį pasaulinį karą įvykdyto romų genocido pripažinimas ir tam skirtos Europos atminimo dienos nustatymas būtų svarbus simbolinis žingsnis kovojant su priešišku romams ir bendrai prisidėtų prie istorinių žinių apie romus platinimo Europoje;
1. reiškia didelį susirūpinimą dėl vis didėjančio priešiško romams, kurį galima pastebėti *inter alia* iš prieš romus nukreiptos retorikos ir Europoje vykdomų smurtinių išpuolių prieš romus, įskaitant žmogžudystes, o tai nesuderinama su Europos Sąjungos normomis ir vertybėmis ir yra pagrindinė kliūtis sėkmingai romų integracijai ir siekiant visiškai užtikrinti jų žmogaus teises;
  2. pabrėžia, kad diskriminacija ir išstūmimas į užribį niekada neatsiranda dėl asmeniui ar grupei, patiriančių šią diskriminaciją ar išstūmimą į užribį, būdingo silpnumo, bet visų pirma dėl to, kad didžioji visuomenės dalis negali pripažinti asmens teisių ir nesugeba sukurti struktūrų, reikalingų, kad asmenys galėtų tas teises apginti;
  3. ragina valstybes nares veiksmingai įgyvendinti 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyvą 2000/43/EB, įgyvendinančią vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės, siekiant užkirsti kelią romų diskriminacijai ir kovoti su ja, visų pirma įdarbinimo, švietimo ir teisės į būstą srityse;
  4. pabrėžia, kad visais lygmenimis ir visomis priemonėmis reikia kovoti su priešišku romams, ir pabrėžia, kad šis reiškinys yra itin ilgai išliekanti, stipri, pasikartojanti ir dažna rasizmo forma; ragina valstybes nares toliau stiprinti kovą su priešišku romams savo romų integracijos nacionalinėse strategijose remiantis gerąja praktika;
  5. teigiamai vertina romų bendruomenių ir NVO dalyvavimą įgyvendinant romų integracijos nacionalines strategijas ir ragina jas aktyviau dalyvauti rengiant, stebint, vertinant ir įgyvendinant šias strategijas;
  6. pabrėžia, kad reikia užtikrinti, jog konkrečios moterų teisių ir lyčių aspekto integravimo priemonės būtų įtrauktos į romų integracijos nacionalines strategijas, ir kad vykdant vertinimą ir metinę stebėseną būtų atsižvelgiama į moterų teisių ir lyčių lygybės perspektyvą kiekviename romų integracijos nacionalinės strategijos skyriuje;
  7. ragina valstybes nares ir Komisiją įgyvendinant ES romų integracijos nacionalinių strategijų bendruosius principus pirmenybę skirti vaikams ir pakartoja, kad labai svarbu skatinti vienodą romų vaikų prieigą prie būsto, sveikatos apsaugos, švietimo ir oraus gyvenimo sąlygų;
  8. ragina valstybes nares veiksmingai įgyvendinti 2008 m. lapkričio 28 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2008/913/TVR dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis siekiant veiksmingai kovoti su priešišku romams, prieš juos nukreipta retorika ir smurtiniais išpuoliais, taip pat romų genocido toleravimu, neigimu ir dideliu sumenkinimu;
  9. primena, kad romai yra Europos kultūros ir bendrų vertybių dalis, todėl ragina valstybes nares ir kitas Europos šalis romų istoriją, visų pirma per antrąjį pasaulinį karą vykdytą genocidą, nagrinėti pasitelkiant dialogą su piliečiais ir jaunimu;
  10. visiškai nedvejodamas smerkia visų formų rasizmą ir diskriminaciją, su kuriais susiduria romai, ir pabrėžia, kad norint, jog priemonės kitose srityse būtų veiksmingos, reikia ryžtingai kovoti su priešišku romams;

2015 m. balandžio 15 d., trečiadienis

11. atsižvelgdamas į tai ragina Komisiją veiksmingai stebėti ir vertinti, ar valstybės narės laikosi pagrindinių ES vertybių; ragina Komisiją užtikrinti, kad visos valstybės narės gerbtų pagrindines teises, demokratiją ir teisinės valstybės principą veiksmingai stebint ir vertinant, kaip valstybės narės laikosi šių vertybių ir užtikrinant, kad jos atsakytų už bet kokius sisteminius pažeidimus, jeigu jų pasitaikytų;
  12. todėl viešai pripažįsta per antrąjį pasaulinį karą vykdyto romų genocido istorinį faktą;
  13. ragina valstybes nares oficialiai pripažinti šį genocidą ir per antrąjį pasaulinį karą vykdytą kitų formų romų persekiojimą, pavyzdžiui, ištrėnimus ir internavimą;
  14. skelbia, kad Europos diena turėtų būti skirta per antrąjį pasaulinį karą vykdyto romų genocido aukoms atminti ir kad ši diena turėtų būti vadinama Europos romų holokausto atminties diena;
  15. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, valstybių narių ir šalių kandidačių vyriausybėms bei parlamentams, Europos Tarybai, ESBO ir Jungtinėms Tautoms.
-